# Obsah

Seznam použitých zkratek . . . . . 16
Předmluva . . . . . 19

**DÍL PRVNÍ: OBECNÁ ČÁST** . . . . . 21

**HLAVA PRVNÍ: Pojem práva** . . . . . 23

**§ 1 Pojem práva ve smyslu objektivním a subjektivním** . . . . . 23
**§ 2 Třídění práva ve smyslu objektivním** . . . . . 30
**§ 3 Právo veřejné a soukromé** . . . . . 30
**§ 4 Systém soukromého práva** . . . . . 42
**§ 5 Zásady soukromého práva** . . . . . 47
**§ 6 Občanské právo hmotné jako obecné soukromé právo** . . . . . 54
A. Pojem . . . . . 54
B. Systém občanského práva . . . . . 56
C. Občanské právo hmotné a občanské právo procesní . . . . . 59
D. Občanské právo hmotné a mezinárodní právo soukromé . . . . . 61
I. Obecně . . . . . 61
II. Normy mezinárodního práva soukromého . . . . . 62
III. Pojetí mezinárodního práva soukromého . . . . . 63
IV. Zákony o mezinárodním právu soukromém . . . . . 64
V. Evropské mezinárodní právo soukromé . . . . . 66
E. Občanské právo v mezinárodních souvislostech (občanskoprávní komparatistika) . . . . . 67
I. Obecně . . . . . 67
II. Jednotlivé právní systémy a jejich okruhy . . . . . 69

**HLAVA DRUHÁ: Stručný historický vývoj občanského práva na českém území** ..... 82

**§ 1 Občanské právo v Československé republice do roku 1945** ..... 82
A. Obecně ..... 82
B. Všeobecný občanský zákoník ..... 83
C. Revize Všeobecného občanského zákoníku ..... 84
**§ 2 Občanské právo v Československé republice v letech 1945–1950** .. 86
**§ 3 Občanské právo v Československé republice v letech 1950–1964** .. 87
**§ 4 Občanské právo v Československé republice v letech 1964–1989** .. 89
**§ 5 Občanské právo po roce 1989** ..... 91
**§ 6 Příprava rekodifikace soukromého práva** ..... 94

**HLAVA TŘETÍ: Evropské soukromé právo** ..... 99

**§ 1 Pojem** ..... 99
**§ 2 Vznik evropského soukromého práva** ..... 101
**§ 3 Unijní soukromoprávní acquis** ..... 103
**§ 4 Principy evropského soukromého práva – evropské soukromoprávní „soft law“** ..... 107

**HLAVA ČTVRTÁ: Prameny občanského práva** ..... 112

**§ 1 Pojem a klasifikace** ..... 112
**§ 2 Jednotlivé prameny občanského práva hmotného** ..... 112
A. Mezinárodní smlouvy ..... 112
B. Právo Evropské unie ..... 114
C. Ústavní zákony ..... 116
D. Zákony ..... 117
E. Podzákonné předpisy ..... 117
**§ 3 Občanský zákoník jako hlavní pramen občanského práva** ..... 118
A. Občanský zákoník č. 89/2012 Sb. ..... 118
B. Systematika občanského zákoníku ..... 119
**§ 4 Výlučnost občanského práva psaného** ..... 120
A. Obecně ..... 120
B. Soudní rozhodnutí ..... 120
C. Obyčej ..... 122
D. Právní zásady, dobré mravy a veřejný pořádek ..... 122

I. Obecně . . . . . 122
II. Obecné právní zásady . . . . . 123
III. Dobré mravy . . . . . 123
IV. Veřejný pořádek . . . . . 124
E. Odborná literatura . . . . . 125

**HLAVA PÁTÁ: Normy občanského práv . . . . . 127**

**§ 1 Pojem norem občanského práva . . . . . 127**
A. Pojmové znaky občanskoprávních norem . . . . . 127
B. Struktura norem občanského práva . . . . . 129
C. Občanskoprávní poměr . . . . . 131
D. Občanskoprávní institut . . . . . 132
**§ 2 Druhy norem občanského práva . . . . . 132**
A. Obecně . . . . . 132
B. Dispozitivní a kogentní normy . . . . . 133
**§ 3 Působnost norem občanského práva . . . . . 138**
A. Obecně . . . . . 138
B. Věcná působnost . . . . . 138
C. Osobní působnost . . . . . 139
D. Prostorová působnost . . . . . 139
E. Časová působnost . . . . . 140
**§ 4 Realizace a aplikace norem občanského práva . . . . . 142**
A. Realizace a aplikace občanského práva . . . . . 142
B. Aplikace práva podle analogie . . . . . 143
**§ 5 Výklad (interpretace) norem občanského práva . . . . . 145**
A. Obecně . . . . . 145
B. Metody interpretace práva . . . . . 149
I. Obecně . . . . . 149
II. Standardní metody interpretace . . . . . 149
III. Nadstandardní metody interpretace . . . . . 152

**HLAVA ŠESTÁ: Občanskoprávní skutečnost . . . . . 154**

**§ 1 Pojem „občanskoprávní skutečnost“ . . . . . 154**
A. Pojem . . . . . 154
B. Druhy . . . . . 154
**§ 2 Třídění občanskoprávních skutečností . . . . . 155**
**§ 3 Právní jednání . . . . . 156**

A. Pojem právního jednání . . . . . 156
B. Náležitosti právního jednání . . . . . 158
I. Obecně . . . . . 158
II. Subjekt . . . . . 158
III. Vůle . . . . . 158
IV. Projev . . . . . 161
V. Předmět . . . . . 164
C. Druhy právních jednání . . . . . 164
D. Smlouva jako nejvýznamnější a nejčastější druh právního jednání . . . . . 168
I. Pojem smlouvy . . . . . 168
II. Smluvní proces . . . . . 171
III. Druhy smlouvy . . . . . 179
E. Obsah právního jednání . . . . . 182
F. Výklad právního jednání . . . . . 185
G. Perfekce, existence, zdánlivost, platnost a neplatnost, účinnost a neúčinnost právního jednání . . . . . 185
I. Perfekce, existence, zdánlivost . . . . . 185
II. Platnost a neplatnost . . . . . 188
III. Účinnost a neúčinnost právního jednání, zejména smlouvy . . . . . 197
IV. Relativní neúčinnost právních jednání . . . . . 200
**§ 4 Protiprávní jednání, protiprávní čin** . . . . . 205
A. Pojem . . . . . 205
B. Právní následky protiprávních jednání, protiprávních činů . . . 206
**§ 5 Právní události** . . . . . 206
A. Pojem . . . . . 206
B. Čas jako právní událost . . . . . 207
**§ 6 Právní stavy** . . . . . 211
**§ 7 Jiné právní skutečnosti** . . . . . 212
A. Právotvorné (konstitutivní) rozhodnutí státních orgánů . . . . . 212
B. Vytvoření věci . . . . . 212
**§ 8 Právní domněnky a fikce** . . . . . 213
A. Pojem . . . . . 213
B. Právní domněnky . . . . . 213
C. Fikce . . . . . 214

**HLAVA SEDMÁ: Subjekty občanského práva** ..... 215

**§ 1 Obecně o subjektech občanského práva** ..... 215
**§ 2 Osoby fyzické** ..... 217
A. Vznik právní osobnosti ..... 217
B. Změna pohlaví ..... 218
C. Svéprávnost ..... 220
I. Plná svéprávnost ..... 220
II. Přiznání svéprávnosti ..... 221
III. Svéprávnost nezletilých ..... 222
IV. Omezení svéprávnosti ..... 224
V. Podpůrná opatření při narušení schopnosti člověka právně jednat ..... 228
D. Deliktní způsobilost ..... 231
E. Bydliště fyzické osoby ..... 232
F. Zánik právní osobnosti ..... 234
I. Okamžik smrti ..... 234
II. Místo smrti, smrt několika osob ..... 234
III. Prokazování smrti ..... 235
IV. Důkaz smrti ..... 236
V. Domněnka smrti a nezvěstnost ..... 236
G. Příbuzenství, rodičovství, osvojení, manželství, švagrovství, registrované partnerství, osoby blízké, poručenství, opatrovnictví, pěstounství, domácnost ..... 241
I. Příbuzenství ..... 241
II. Rodičovství ..... 244
III. Osvojení ..... 244
IV. Manželství ..... 245
V. Švagrovství ..... 246
VI. Registrované partnerství ..... 246
VII. Osoby blízké ..... 247
VIII. Poručenství ..... 248
IX. Opatrovnictví ..... 249
X. Pěstounství ..... 249
XI. Domácnost ..... 249
H. Ochrana osobnosti člověka. Člověk a jeho osobnostní práva .. 252
I. Osoba a osobnost člověka ..... 252
II. Právní základ ochrany osobnosti člověka

v ústavním pořádku a mezinárodních úmluvách o lidských právech . . . . . 254
III. Ochrana osobnosti v občanském zákoníku . . . . . 255
IV. Ochrana osobnosti člověka v dalších právních předpisech . . . . . 255
V. Jednotlivé chráněné hodnoty osobnosti člověka . . . . . 258
VI. Právní prostředky ochrany osobnosti . . . . . 264
**§ 3 Právnické osoby** . . . . . 267
A. Hlavní pojmy . . . . . 267
B. Pojmové znaky (vlastnosti) . . . . . 269
C. Klasifikace právnických osob (typy, druhy, formy) . . . . . 272
I. Obecný výklad . . . . . 272
II. Úprava v občanském zákoníku . . . . . 274
D. Identifikace právnické osoby . . . . . 278
I. Obecně . . . . . 278
II. Název . . . . . 278
III. Sídlo . . . . . 279
IV. Zápis . . . . . 279
E. Orgány právnické osoby . . . . . 280
F. Jednání právnické osoby . . . . . 281
G. Trvání subjektivity . . . . . 283
I. Vznik . . . . . 283
II. Zánik . . . . . 284
III. Přeměna . . . . . 285
H. Seskupení . . . . . 286
I. Tzv. nižší články . . . . . 287
J. Stát jako právnická osoba . . . . . 289
**§ 4 Spotřebitel** . . . . . 290
A. Ochrana spotřebitele v evropském právu . . . . . 290
B. Spotřebitelské acquis a jeho implementace . . . . . 292
C. Pojem spotřebitele v soukromém právu . . . . . 295
D. Smlouvy uzavírané se spotřebitelem . . . . . 300
E. Další institucionalizovaní aktéři ochrany spotřebitele . . . . . 302
**§ 5 Podnikatel** . . . . . 304
A. Pojem podnikatele . . . . . 304
B. Obchodní firma . . . . . 307
I. Pojem obchodní firmy a její tvorba . . . . . 307
II. Ochrana práv k obchodní firmě . . . . . 310

C. Sídlo podnikatele . . . . . 311
D. Zastoupení podnikatele . . . . . 312
I. Obecně . . . . . 312
II. Zastoupení osobou pověřenou určitou činností . . . . . 312
III. Jednání vedoucího odštěpného závodu . . . . . 313
IV. Jednání jiné osoby v provozovně podnikatele . . . . . 314
V. Zastoupení podnikatele prokuristou . . . . . 314
E. Zákaz konkurence . . . . . 315

**HLAVA OSMÁ: Zastoupení** . . . . . 318

**§ 1 Účel zastoupení** . . . . . 318
**§ 2 Obecné podmínky zastoupení** . . . . . 320
**§ 3 Smluvní zastoupení** . . . . . 322
A. Obecně . . . . . 322
B. Prokura . . . . . 325
**§ 4 Zastoupení jiné než smluvní. Opatrovnictví** . . . . . 326
A. Obecně . . . . . 326
B. Opatrovnictví . . . . . 327
I. Obecně . . . . . 327
II. Opatrovnictví člověka . . . . . 328
III. Opatrovnictví právnické osoby . . . . . 330
C. Zastoupení členem domácnosti . . . . . 331
D. Společný zástupce pro doručování u solidárních závazků . . . . 331

**HLAVA DEVÁTÁ: Občanské právo v subjektivním smyslu** . . . 332

**§ 1 Pojem občanského práva v subjektivním smyslu** . . . . . 332
**§ 2 Druhy občanských práv v subjektivním smyslu** . . . . . 334
**§ 3 Výkon občanského práva v subjektivním smyslu** . . . . . 337
**§ 4 Ochrana občanského subjektivního práva** . . . . . 339
A. Obecně . . . . . 339
B. Soud jako hlavní garant . . . . . 341
C. Svépomoc . . . . . 344
D. Ochrana držby (posesorní ochrana) . . . . . 347

**HLAVA DESÁTÁ: Občanskoprávní povinnost** . . . . . 351

**§ 1 Pojem občanskoprávní povinnosti** . . . . . 351
**§ 2 Druhy občanskoprávních povinností** . . . . . 352
A. Obecně . . . . . 352
B. Občanskoprávní povinnosti z právních jednání . . . . . 352
I. Ze smluv . . . . . 352
II. Z jednostranných právních jednání . . . . . 353
C. Občanskoprávní povinnosti z protiprávních jednání – činů . . . 353
D. Občanskoprávní povinnosti z právních událostí . . . . . 354
E. Občanskoprávní povinnosti z protiprávních stavů . . . . . 354
F. Občanskoprávní povinnosti přímo ze zákona (ex lege) . . . . . 355
G. Občanskoprávní povinnosti z jiných právních skutečností . . . . 355
I. Občanskoprávní povinnosti z vytvoření věci (§ 489) . . . 355
II. Z právotvorných (konstitutivních) aktů aplikace práva úředního orgánu . . . . . 356
**§ 3 Občanskoprávní odpovědnost** . . . . . 356
A. Pojem občanskoprávní odpovědnosti . . . . . 356
B. Obecné předpoklady vzniku občanskoprávní odpovědnosti . . . 361
C. Funkce občanskoprávní odpovědnosti . . . . . 362
D. Druhy občanskoprávní odpovědnosti . . . . . 365
E. Postavení občanskoprávní odpovědnosti v systému právní odpovědnosti . . . . . 373

**HLAVA JEDENÁCTÁ: Předmět v občanském právu** . . . . . 376

**§ 1 Pojem předmětu v občanském právu** . . . . . 376
**§ 2 Věc jako předmět práv a povinností** . . . . . 376
A. Pojem věci . . . . . 376
B. Druhy věcí . . . . . 379
I. Věci hmotné a nehmotné . . . . . 379
II. Věci nemovité a movité . . . . . 380
III. Věci jednotlivě (individuálně) a druhově (genericky) určené . . . . . 382
IV. Věci zastupitelné a nezastupitelné . . . . . 383
V. Věci zuživatelné a nezuživatelné . . . . . 383
VI. Věci reálně dělitelné a nedělitelné . . . . . 384
C. Plody a užitky věci . . . . . 384
D. Hodnota a cena věci . . . . . 385

E. Věci vyloučené z právního obchodu (res extra commercium) . 386
F. Budoucí věc . . . . . 387
**§ 3 Součást věci** . . . . . 387
A. Obecně o součásti věci . . . . . 387
B. Zásada superficies solo cedit . . . . . 388
C. Stroje spojené s nemovitou věcí a inženýrské sítě . . . . . 391
**§ 4 Příslušenství věci, pozemku a pohledávky** . . . . . 392
A. Příslušenství věci . . . . . 392
B. Příslušenství pozemku . . . . . 393
C. Příslušenství pohledávky . . . . . 393
**§ 5 Veřejný statek** . . . . . 393
**§ 6 Věc hromadná** . . . . . 394
**§ 7 Majetek a jmění** . . . . . 395
**§ 8 Obchodní závod, pobočka, odštěpný závod, obchodní tajemství** . . . . . 395
**§ 9 Lidské tělo** . . . . . 396
**§ 10 Živé zvíře** . . . . . 397
**§ 11 Cenný papír** . . . . . 398
A. Pojem cenného papíru . . . . . 398
B. Druhy cenných papírů . . . . . 402
C. Přeměna cenného papíru na zaknihovaný cenný papír . . . . . 403
D. Přeměna zaknihovaného cenného papíru na cenný papír . . . . . 405

**HLAVA DVANÁCTÁ: Promlčení, prekluze a vydržení** . . . . . 407

**§ 1 Pojmy promlčení, prekluze a vydržení** . . . . . 407
**§ 2 Promlčení** . . . . . 411
A. Obecně . . . . . 411
B. Promlčecí lhůta . . . . . 414
I. Délka promlčecí lhůty . . . . . 414
II. Počátek promlčecí lhůty . . . . . 416
III. Běh promlčecí lhůty . . . . . 417
**§ 3 Prekluze** . . . . . 418
**§ 4 Vydržení** . . . . . 419

Seznam použité literatury . . . . . 421
Věcný rejstřík . . . . . 428